

Matsvinnet må reduseres

Opp til halvparten av all mat i verden ender i søpla. Samtidig rammes rundt én milliard mennesker i verden av sult eller feilernæring. Også i Norge er tallene urovekkende. Nesten 25 prosent av maten som selges, kastes. Det er uholdbart.

Aftenposten meldte i forrige uka at store mengder av maten vi kjøper, blir kastet. Ferske bakervarer, frisk frukt og friske grønnsaker er mest utsatt, og det er forbrukerne som er verstingene.

En rapport fra engelske Institution of Mechanical Engineers, gjengitt i Vårt Land nylig, viser at situasjonen på verdensbasis er enda verre. Minst 30 prosent av all mat som produseres i verden aldri når fram til matfatet. Faktisk kan opp til halvparten av

all matproduksjon gå tapt, ifølge rapporten «Global Food. Waste Not, Want Not».

Svinnet i matproduksjonen skyldes blant annet dårlig lagring, strenge utløpsdatoer, salg av storpakker med mat, og forbrukere som sløser. I fattige land er en hovedårsak mangel på infrastruktur og god nok lagring. I rike land har forbrukerne råd til å kaste mye av maten de kjøper.

Svinnet – både i Norge og internasjonalt – innebærer stor unødvendig ressursbruk, i form av vann og gjødsel, arbeidsinnsats, energi og landområder. Institution of Mechanical Engineers foreslår en rekke tiltak for å redusere svinnet. Det handler blant annet om bedre lagring, transport og markedsadgang, men også om at bevisste forbrukere kan motsette seg supermarkedenes kosmetiske krav til perfekt

Oppsummert

Kasting

1 Nesten 25 prosent av maten som kjøpes i Norge, kastes.

Sløsing

2 Svinnet i matproduksjonen internasjonalt er enda større.

Ressursbruk

3 Matkastingen bidrar til en miljødeleggende ressursbruk. Vi må få en mer bærekraftig holdning til matens verdi.

utseende frukt og grønt. Ifølge studien blir hele 30 prosent av all grønnsaksproduksjon i Storbritannia aldri høstet, fordi grønnsakene ikke tilfredsstiller rigide krav og standarder fra forhandlerne.

En mer effektiv bruk av maten ville bety at det allerede i dag produseres nok mat til å mette en folkevekst på opp mot tre milliarder mennesker de neste 70–80 årene. Det er positivt. Men det kommer ikke av seg selv.

I Norge ville det være en god start hvis forbrukerne ble flinkere til å planlegge innkjøp og måltider. Dessuten bør det informeres bedre om at «best før»-datoen ikke er absolutt. Den utbredte matkastingen viser at matprisene ikke er for høye. Snarere tvert imot. Maten må verdsettes mer.

SAGT

av andre

Pratmaker: Trond Blindheim.

FOTO: NTB SCANPIX

Tomgang

* «Jeg kan holde lange kurs uten å forberede meg. Å prate er lettere for meg enn det er for en bonde å mate grisene. Jeg bare tuner inn på et tema, setter kjeften på tomgang og lar den gå.»

Trond Blindheim, rikssyner og rektor ved høgskolen Campus Christiania, til Aftenposten.

Ikke Taliban-skole

* «Vi skal ikke bli en Taliban-skole der alle tenker likt, på bildene i katalogen får ingen lov til å ha slips. Jeg mener det er mye å lære av idrett og rock'n roll-orkestre. Vi skal ha de beste utøverne, folk med ekstreme egenskaper. Hva ville Beatles vært uten George Martin? Apple uten de beste ingeniørene? Vi er en gjeng med sjørøvere, kreative og analytiske.»

Blindheim viser hva som kommer ut når kjeften går på tomgang.

Skravleklassen

* «Det er jo de samme debattantene hver dag, oss, skravleklassen. Oppmerksomhets-søkende folk og kverulanter. Jeg misunner de virkelig flinke folka, de er ikke på Facebook. Skulle tro vi var uføretrygdet, vi sitter jo på Facebook hele tiden. Det er nesten noe sykkelig over det. Det forurensar meg. Man bruker ikke tiden der, man dreper den.»

Blindheim leverer varene, og forsøker nok en gang å slutte på Facebook.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf: 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Ekebergskogens skjebne

DAGENS GJEST

Det er oppsiktsvekkende. Nylig rykket 23 profilerte professorer og samfunnsdebattanter ut med et åpent brev til statsminister Jens Stoltenberg. Igjen handler det om kulturminner og om en riksantikvar som sover i timen.

Kanskje er det fotballturneringen Norway Cup som først kommer på netthinnen når Ekeberg nevnes. Eller kanskje Edvard Munch? For det var her oppe, med god utsikt mot byen og sjøen at malerne i tidligere tider stilte opp sine staffelier når himmelen var som mest dramatisk og lyset som varest. Herfra brettet Oslo seg ut, her fantes roen og her søkte byens borgere rekreasjon og adspredelse. Og det var her selveste Ekebergkongen i godseier Bernt Ankers skikkelse holdt hus inne i berget.

«**Dersom fellesskapets natur- og kulturhistoriske verdier skal overlates til private initiativer, må det være godt demokratisk forankret. Det er ikke tilfelle i Ekebergsaken**», het det innledningsvis i brevet som ble publisert i Verdens Gang 16. januar

i år. Framtredende arkeologer som professor Reidar Bertelsen i Tromsø og Lotte Hedager i Oslo var blant dem som hadde signert. Men det gjorde også den internasjonalt anerkjente professoren i filosofi, Fons Elders fra Utrecht og kunsthistorikeren Lawrence Buell fra Harvard University i USA.

Og visst er Byantikvaren i Oslos registreringsrapport fra 2009 interessant lesning. Ikke mindre enn 16 nye steinalderlokaliteter ble dokumentert nettopp her hvor de forhistoriske gravminnene er så rikelig registrert fra før. Dessuten fant arkeologene flere figurristninger på sva-bergene og mengder av såkalte skålgroper, det vil si groper på størrelse med et klinkéhull som er hogd ut i stein. Tolkning og datering av disse er usikker, men de forekommer ofte i nærheten av gamle jordbruksområder, og på Ekeberg har det bodd folk i mer enn 10.000 år. Dessuten forteller rapporten om 185 nye funn av kokegroper, kullgroper, steingjerder, gravhauger og hulveier som utfyller bildet av Oslos aller eldste historie. Det hele innenfor et område på 186 mål.

Ingen hovedstad i Europa kan oppvise en slik kontinuitet og

Sjur Harby

Sjur Harby er arkeolog og skribent

KONTINUITET

«**Ingen hovedstad i Europa kan oppvise en slik kontinuitet og samling av kulturminner i sine sentrumsnære omgivelser.**»

samling av kulturminner i sine sentrumsnære omgivelser. Det er derfor ikke bare underlig, men også foruroligende at en privat investor under dekke av en tilsynelatende sjenerøs kunstgave, kan legge sin hånd på et attraktivt område som politikerne gjennom kjøp i 1937 sikret for offentligheten som byens største park- og rekreasjonstilbud.

Om saken er illevarslende i seg selv, er imidlertid langtidseffekten langt mer bekymringsfull. Raskt forvitrer tilliten til folkevalgte organer så vel som til det embetsverket som er satt til å ivareta offentlighetens interesser. «Vi reagerer også på en tvilsom saksbehandling» og videre at denne saken er «et graverende eksempel på underminering av demokratiske og faglige prosesser», heter det derfor avslutningsvis i professorenes brev.

Og underlig er det at et område som Riksantikvaren tidligere karakteriserte som «helt enestående med det største antallet kulturminner innenfor byggen i Oslo», i dag er redusert til et hogst- og anleggsområde i privat regi. Med Riksantikvarens velsignelse. Selvfølgelig.